

ծին փոխադրուելն է, որից յետոյ կիրական կաթ. վերապիցին ձեռնարկում է Եկեղեցու ներքին բարեկարգութեան, կիրական կաթողիկոսը այդ դարու Եկեղեցու պետերից ամենաեռանդունն ու ամենանշանաւորն է, Այն հոգածութիւնն աւխտաւոր, որ օտ ամառում էր աս վայրաւաւտակ ու վշտակիր հասը, սորա յետնորդներին մէջ տւելի նուազ կ'երեւի, Եւ այս բոլորը մեզ բերում է կատարեալ համոզման, որ սա հոգ տարած լինի նաեւ համակարգութեան վերայ, կամ օտ ինքն, կամ սորա ժամանակ այդ գործը պէտք է գլուխ եկած լինի:

ԺԵ. դարում յայտնի է կիրական Արեւելի կամ Երզնկացի, իբրեւ գրադէտ և բանիբուն եկեղեցական, որ Յովհաննէս Երզնկացու առաջին աշակերտն է: Համառոտած Յայրաւորութիւն մէջ, կիրական՝ երգիչ, խմբագրող է անուանուած: Տպագրած Շարականը, ինչպէս և ուշ գրչագիրներ, վերջանում է վերափոխման անձինքն Արեւելք գերարփին՝ շարականով: Այս շարականի վերջին տան սկզբնառաւորը կիրական անունն են կազմում: Եւ որովհետեւ ԺԵ. դարում կիրական Արեւելցին է յայտնի, ուստի վերջնական կարգաւորումն հաւանօրէն կիրականին կը տամ, որ իւր շարականով կը փակէ մեր Ս. Եկեղեցւոյ յոգնաշնչան հորց սրտաբուլղի երգերը:

Այս նոր կարգաւորման մէջ շատ քիչ հեղինակաց երգերը կը մտնեն, նախկին հեղինակաց դուրս մնացած մի քանի երգերը, այլ և Յովհան Երզնկացու և կիրական Արեւելցու: Սակայն, այս կարգաւորումն ըստ իս, ամէլի ներքին բաժնին կը վերաբերի, այսինքն՝ երգերը դասաւորել ըստ պատկերաց տօնից:

Սակայն, այս խմբագրութիւնից էլ դուրս մնացին մի շարք շարականներ, որոնք ինչպէս երևում է, ընդունուած չէին և չէին ընդհանրացած և կամ տօնացոյցին մէջ մտաւ չէին գործած: Այսպիսիք են մեր նախընթացներում յիշատակած շարականները, որոնք մինքն ենք գրել ձեռագրաց համեմատութեան ժամանակ, և վարդանանց մի այլ շարական՝ «Անթառամ սիրոյ ծնունդդ», «Թագաւոր գոյով» շարունակութիւնը, Ս. Սարգսի,

ՏԻՊՈՒՆ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

ԵՂԵՐԱՄԱՆ ՎԱԽԱՆ Տ. ՂԵՒՈՆԴ ԱՐԲԷՄՍ. ԴՈՒՐԵԱՆԻ

«Սիոն»-ի ներկայ թիւը մամուլին յանձնուած՝ և ապագութիւնը մօտ էր արդէն լրանալու, երբ հեռագիրը երէկ (26 Դեկտ.) բերաւ մեզի սարսուղեցիկ գոյքը թէ Ամերիկահայոց Առաջնորդ Տ. Ղեւոնդ Արքեպս. Դուրեան երկու օր առաջ, կիրակի, սպաննուած է Նիւ Կորքի եկեղեցին մէջ, պատարագած միջոցին:

Մանրամասնութիւնք կը պակսին անշուշտ տակաւին. և մենք ի դուր միամբարութիւնը ցանկացինք ունենալ գիշեր մը և ցերեկ մը ակնկալելու թէ յաջորդ հեռագիր մը կրնար հասնիլ, հերքելու համար սոսկալի լուրը. և սակայն կը զգանք այլեւ թէ կը գտնուինք արդէն ցաւագին և ահարկու իրականութեան մը առջեւ, ողբալու համար կորուստը բազում առաւելութիւններով զարգաբաւած ընտիր Հովիտի մը, որ պահանջն պատահութիւններով և պաշտօնավարութիւններով արժեցուցած էր ցարդ ինքզինքը, և որ, վստահ էինք թէ հեռագրէ պիտի հանդիսանար Հայ եկեղեցւոյ ամենէն մեծարժէք գէմբերէն մին:

(«Սիոն», 1924, Ը. Յարի, Յունուար, Թիւ 1, էջ 21):

Ս. Յակոբու, Թեոդորոս զօրավարի մի մի երկրորդ շարականները:

Այսպէս ուրեմն, ընդունում ենք երեք գլխաւոր խմբագրութիւններ: Այս խմբագրութեանց ժամանակները ևս դարագլուխ կարելի է համարել թիւ Եկեղեցու ներքին և արտաքին բարեկարգութեան, և թէ՛ հայ լեզուի զարգացման: Այս խմբագրութեան հետ եկեղեցական հեղինակները բաժնեցինք երեք կարգի. — Առաջին խմբ. խմբագրութիւն՝ ձօնի ձեռամբ, է. դարում, երկրորդ խմբագրութիւն՝ Գէորգ Սկեռացու՝ ԺԴ. դարում, և երրորդ (ուշիկ քան կարգաւորումն) ԺԵ. դարում՝ կիրական Արեւելցու ձեռամբ:

ՎԱՀԱՆ ԲԺՇԿԵԱՆ

(Շարունակելի՜ 4)

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԷԱՆ ԵՐԹՆԵԱԿՐ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՁ

17րդ տարին ըլլալով, տարւոյս Յունուար 22-29 երկարող եօթնհալի միջոցին, տարբեր Եկեղեցիներու և գաւառնաքներու պատկանող Սաղիմարնակ քրիստոնեաներ — հոգեւորական թէ աշխարհական — զով ջովի գալով, նշեցին Եկեղեցիներու Միութեան եօթնհալը:

Բացի Յոյն Օրթոտոքսներէն և Ղպտիններէն, այս տարի ևս բոլոր միւս Եկեղեցիները իրենց զովելի մասնակցութիւնը բերին հեւմեկնիք ոգիի արգասիքը հղող և տարուէ տարի ծաւալող այս շարժումին, միացնելով իրարու հոգեւորախ իրենց աղօթքներն ու բանաւոր խնդրանքները:

Եօթնհալը բացուեցաւ Կիրակի, 22 Յունուարի առաւօտեան ժամը 11ին, Ս. Փրկիչ՝ Նորանշիտեաններու Մայր Տաճարին մէջ, Հայ-Կաթողիկէ համայնքի Պատր. Փոխարք Գերջ. Տ. Յովսէփ Մ. Վրդ. Շատարեանի մատուցած Ս. Պատարագով, Երզնկանահար Պր. Վահէ Գալաթեան և իր շնորհալի Տիկինը՝ Շաքէ, մին իր ճարտար նուագածութեամբ իսկ միւսը՝ իր թովիչ ու մարդուած ձայնով, հայկական Ս. Պատարագին թովչանքն ու քաղցրութիւնը փոխանցեցին բազմաթիւ ու բազմազգի ներկաներուն, որոնց գլուխը կը գտնուէր Լատինաց Մօնս. Ճիւղբոմօ Պէլթրիթի Պատրիարքը: Արարեւնով քարոզ մը խօսեցաւ Առօրի-Կաթողիկէներու Պատր. Փոխան Պր. Փիէր Ապտ էլ-Անատ:

Նոյն օրը, երեկոյեան, աղօթաժողով կար Անկիլիքաններու Սեյնք ձօրն Մայր Տաճարին մէջ: Հակառակ վայրին հեռուորութեան, եկեղեցին լիցուն էր ամբողջու-

Յ Ո Ւ Ե Լ Ե Ա Ն՝ ԲԱՆԱՍՏԵՂՄ ՎԱՅԱՆ ԹԷՔԷԱՆԻ

ՊՐ. ԳԱՆՈՒՍՏ ԿԻԼՊԷՆԿԵԱՆ ՍԵՐ ՍԷՋ

Փետրուար 9ի երեկոյին, յանակնկալաւ մեր մէջ ունեցանք Ս. Աթոռոյս պատառական բարբարոններէն Պր. Գալուստ Կիլպէնկեանը, Եղիպոտոս և Սիւրիոյ այցելութեանը առթիւ ցանկացած էր անցնիլ Ս. Երկրէն, տեսնել Նորուսաղէմը — ուր հկած էր անգամ մը միայն, կանուխ, 9 տարեկան հասակին, իր բարեպաշտ ծնողաց հետ —, երկրպագիլ տնօրինական Ս. Տեղեաց, համբուրել Գլխադիրը և տեսնել Հայկական Նուիրական այս աստատութիւնը: Կարելի չեղաւ համոզել զինքը, որ ընդունի հանդիսական ընդունելութեան մը նուագադրոյս պատիւը գէթ. իր աղնուական համեմատութիւնը մերժեց ամէն ցոյց, ուղերձ և երգ: ... Պատկառանքով ծնրադրեց Գլխադիր գերեզմանին առջև և հաւատքով ընդունեց օրհնութիւնը՝ զոր տուին իրեն հօն Ս. Պատրիարքը, և Տ. Մեսրոպ և Տ. Սմբատ Եպիսկոպոսները:

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք իրմբագրութեան շրջաբերական ծանուցատուէ մը թէ այս փետրուարի 10ին, Փարիզի մէջ պիտի տօնուի Պր. Վահան Թէքէանի դրական գործունէութեան քառասնամակը: Քաղցր է մեզ յուսալ թէ, ինչպէս թերթերու մէջ քանիցս տեղեկութիւններ տրուեցան այս մասին, որով ըրազմաթիւ հայաշատ վայրերու մէջ ևս պիտի լինին այս առթիւ ազգային սիրոյ և յարգանքի արտայայտութիւններ, որոնց արժանի է ստուգիւ ազգասէր և մեծատաղանդ քանտեսեղծու «Սիոն», մասնակցելով այս ընդհանուր զգացմանց, կը մաղթէ որ ապիւրիւն բողոքով տարիներ ապրի պատուական Յոբելուարը, աւելի կենսաէտելու համար հայ դրամանութիւնը իր մաքուր քնտրին այնքան ազնիւ ներշնչութիւններով:

(«Սիոն», 1984, Հ. Յարի, Փետրուար, Թիւ 3, էջ 61):

(«Սիոն», 1984, Հ. Յարի, Մարտ, Թիւ 3, էջ 95):